

Interim Arrangements in Conflict Zones Key to Peace in Myanmar

Ashley South, The Irrawaddy, 4-2-2019

<https://www.irrawaddy.com/opinion/guest-column/interim-arrangements-conflict-zones-key-peace-myanmar.html>

စစ်မှန်သောဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်မည့် “ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းချက်အစီအစဉ်” များကို ကြားကာလအတွင်း ဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များဟု ခေါ်သည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ “ကြားကာလ” ဆိုသည်မှာ အစိုးရနှင့်အရပ်ဖက် ဆက်ဆံရေးများ ပြန်လည်တည်မတ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံကို ကာလကြာရှည်စွာ ကြီးစိုးခြယ်လှယ်ခဲ့ကြသည့် အခွင့်ထူးခံ ဗမာလူမျိုးများ၏ စိတ်နေသဘောထားများ ပြောင်းလဲလာသည်အထိ လုပ်ဆောင်ရမည့် ရေရှည်လုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ကြားကာလအစီအစဉ်” ဆိုသည်မှာ အနာဂတ် ဖက်ဒရယ်လ်နိုင်ငံ တည်ဆောက်ရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဖက် အရပ်ဖက်လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဒေသတွင်းအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း စနစ်များအား ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်ချက်များအနေဖြင့် ရေရှည်ပံ့ပိုးခြင်းဖြစ်သည်။ ကြားကာလအစီအစဉ် ဆိုသည်မှာ စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ဖြစ်ထွန်းရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မတူကွဲပြားသည့်လူများကို အသိအမှတ်ပြုသော “ကိုယ်ပိုင် ပြဌာန်းချက် အစီအစဉ်” နှင့် ကြိုတင်သတ်မှတ်ချက်များ ဖြစ်သည်။

ကြားကာလအစီအစဉ် ဆိုသည်မှာစကားလုံးကို

“ကြားကာလအစီအစဉ် ဆိုသည်မှာ ... အပစ်အခတ် စတင်ရပ်စဲချိန်မှစ၍ နိုင်ငံရေးအခြေအနေ တည်ငြိမ်အေးချမ်းသည့်အချိန်ထိ ထိုကြားကာလအတွင်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း များနှင့်အစိုးရတို့၏ ဆက်ဆံရေးစနစ်များအပါအဝင် ပဋိပက္ခသက်ရောက်မှုရှိသော ဒေသများအား အုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း” ဟု မြန်မာ့ကြားကာလအတွင်း ဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်များ ဆိုင်ရာ သုတေသနပြုစီမံကိန်း (Myanmar Interim Arrangements Research Project) မှ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားသည်။

အစီအစဉ်များမှာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ လွှမ်းမိုးမှုရှိပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသောနယ်မြေဒေသများ (တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများမှ အပြည့်အဝ ထိန်းချုပ်သော နယ်မြေဒေသများ၊ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော “ပူးတွဲအုပ်ချုပ်” နယ်မြေဒေသများ) အတွင်း အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းများ ဖြစ်သည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ် ရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် ကြားကာလ ဆိုသည်မှာ အပစ်အခတ် စတင်ရပ်စဲချိန်မှစ၍ နိုင်ငံရေးအခြေအနေ အလုံးစုံ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုရှိသည့်အချိန်ထိ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ သို့သော်လည်း အဓိကကျသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ လက်ခံနိုင်သည့် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ် အေးချမ်းမှုရရှိရန်မှာ အလွန်ပင်ခက်ခဲသည့် အနေထားဖြစ်သည်။ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသော အခြေအနေလောက် ဖြစ်လာဖို့ပင် ခက်ခဲသည်။

တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှု စာပိုဒ်-၂၅ (NCA, Article 25) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ကြားကာလအစီအစဉ်၏ အချက်အချာသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း စနစ်များအား ထောက်ခံအားပေးခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ချို့သော အခြေအနေများတွင် တိုင်းရင်းသား အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းများသည် အစိုးရနှင့်ပူးတွဲဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ထိုသို့ ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများ ဖြစ်လာစေနိုင်သည့်အပြင် စုပေါင်းစုစည်းခြင်း များကိုပင် ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားစနစ်များအား ထိန်းသိမ်းခြင်းဆိုသည်မှာ ကြားကာလ အစီအစဉ်၏ အဓိက ဆိုလိုရင်းတော့ မဟုတ်ပါ။ ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများသည် [NCA] ထက်ပင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်ကာ နက်နဲသည်။ NCAတွင် သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် [KIO] ကဲ့သို့သော မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရေးပါသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံလည်ပတ်မှု စနစ်ကောင်း များကို အသုံးပြုနေကြသည်။ ထို့နောက် ၎င်းတို့၏ လွှမ်းမိုးမှု (သို့မဟုတ်) လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော နယ်မြေဒေသရှိ လူထုများအား ဝန်ဆောင်မှုပေးရာတွင်လည်း အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေကြသည်။ ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားအခြေပြု အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ သည်လည်း ၎င်းတို့ဝန်ဆောင်မှု ပေးနေသော လူထုများ၏ ဒေသတွင်းဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း၊ ကိုယ်စားတင်ပြ တောင်းဆိုပေးခြင်းများအားဖြင့် ဒေသတွင်းအုပ်ချုပ်ရေးတွင် အရေးပါသည့်ကဏ္ဍများအား ပံ့ပိုးကူညီပေးနေကြသည်။

ကြားကာလ အစီအစဉ်ကို ထောက်ခံအားပေးသည့် အဓိကအကြောင်းအရာ(၃)ချက် ရှိပါသည်။ ပထမအချက်မှာ အပစ်အခတ်ရပ်စဲနယ်မြေဒေသများတွင် ဒေသခံများ၏ယုံကြည်မှု အပြည့်အဝရရှိ ထားပြီး

လက်ရှိတွင်ရှိထားပြီးသောယန္တရားများအား အသုံးပြုကာ ထိုဒေသရှိ အထိခိုက် လွယ်ဆုံးသော သူများအား အကောင်းဆုံးထောက်ပံ့ကူညီရန် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံရေးအရ တရားဝင် ရပ်တည်နေကြသော်လည်း အစိုးရစနစ်များ (ဗမာကြီးစိုးသော ပြည်နယ်များကိုသာ အားကောင်းအောင် မြှင့်တင်နေခြင်း) ကိုသာ ထောက်ခံအားပေးနေခြင်းသည် လက်တွေ့တွင် နိုင်ငံရေးပါဝါ ပြောင်းလဲမှုရှိစေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ တတိယအချက်မှာ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဖက် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းများသည် ဖက်ဒရယ်လ် တည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံအုတ်မြစ် များဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည် (ဥပမာ [KNU] နှင့် [NMSF] တို့၏ တိုင်းရင်းဘာသာစကား ကျောင်းများ)။

NCA ဖွဲ့စည်းထားပုံအရဆိုလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်မှာ အဓိကလက္ခဏာရပ် (၃) ရပ်ရှိသည်။ အစိုးရနှင့် မြန်မာ့တပ်မတော်သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ စိုးရိမ်မှုများကို အသိအမှတ်ပြု ဖြေရှင်းရန် ငြင်းဆန်သောကြောင့် နိုင်ငံရေးစကားဝိုင်းသည် ဘေးကျပ်နံ့ကျပ်အခြေအနေတွင် ရှိသည်။ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် KNU ၏ ပါဝင်မှုဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် အခြေအနေဖြစ်လာသည်။ အလားတူပင် ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေး ကော်မတီသည်လည်း ဘေးကျပ်နံ့ကျပ် အခြေအနေတွင်ရှိသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် RCSS သည်လည်း ၎င်း၏ ပါဝင်မှုကို ဆိုင်းငံ့ထားသည်။ NCA ဖွဲ့စည်းထားပုံ အရ ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၏ တတိယမြောက်မဏ္ဍိုင်မှာ ကြားကာလအစီအစဉ် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးစကားဝိုင်းနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲစောင့်ကြည့်ခြင်းတို့တွင် လုပ်ငန်းအား အကောင်အထည် ဖော်သည့်ယန္တရားရှိသော်လည်း ကြားကာလအစီအစဉ်တွင်မူ အကောင်အထည်ဖော်သည့် ယန္တရား မရှိသေးပါ။

ပြောရမည်ဆိုလျှင် ၂၀၁၂ - ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကြား သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်လက်ထက်တွင် နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှု အခြေအနေရောက်ရန် အခွင့်လမ်းများရှိခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ် NLD အစိုးရ တက်လာသည့်အချိန်မှစ၍ ထိုအခွင့်အလမ်းများ တန့်သွားသည်။ လာမည့် ၂၀၂၀ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်း ရွေးကောက်ပွဲအတွက် အရှိန်ယူသည့်အခါတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်သည် ပူးပေါင်းစုစည်း (ကော်မတီဝင်များ တိုးချဲ့ခန့်အပ်) လာဖွယ်ရာရှိသည်။ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီတွင် ဆွေးနွေးမှုများကို အစိုးရမှ ပိတ်ပင်တားဆီးပြီး ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်အတိုင်း ရှေ့ဆက်သွားရန် တွန်းအားပေးမည်ကိုမူ စိုးရိမ်စရာရှိပါသည်။ ပဋိပက္ခများကြောင့် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ရှိနေသော အခြေခံ အရေးကိစ္စပြဿနာများနှင့်ပတ်သက်ပြီး အထွေထွေသဘောတူညီမှု မရမချင်း KNU ဖက်မှ ပါဝင်မှုဆိုင်ရာ ခြင်းမှာ အလွန်ပင် ပါးနပ်လှပါသည်။

ထိုအကြောင်းအရာများကြောင့် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်နိုင်မှု ရရှိရေးသည် အလားအလာနည်းသည်။ အနည်းဆုံးတော့ နောက်တစ်ကြိမ်ရွေးကောက်ပွဲ ပြုလုပ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူနည်းစုနှင့်လူများကြားရှိ ဆက်ဆံရေးများတွင်

ကြီးမားသောပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းမရှိလျှင် နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှုရရှိရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဖြစ်တည်မှု များနှင့် အကျိုးစီးပွားများကဲ့သို့သော အခြေခံအဆင့်များတွင် အဓိကကျသော ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများအား ကာလကြာရှည်စွာ ကြီးစိုးခြယ်လှယ်ခဲ့သော အခွင့်ထူးခံဗမာလူမျိုး များအနေဖြင့် ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သည်။ တောင့်တင်းခိုင်မာပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှုရရှိရန်အတွက် မျိုးဆက်တစ်ဆက် (သို့မဟုတ်) တစ်ဆက်ထက်မက အချိန်ယူ လိမ့်မည်။ ဗမာအသိုင်းအဝိုင်းမှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအသိုင်းအဝိုင်း အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခ သက်ရောက်မှုရှိသော နယ်မြေဒေသများရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ အခြေအနေအမှန်နှင့် ရည်မှန်းချက်များအား ကောင်းမွန်စွာ နားလည်ပေးမှသာလျှင် လက်တွေ့တွင် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ် နိုင်မည်။

“ကြားကာလ” ဆိုသည့် အချိန်ကာလသည် ရှည်ကြာမည့်အနေအထားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ကြားကာလအစီအစဉ်” သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု (တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း) များ၏ ဒေသတွင်း အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် စနစ်များအား ရေရှည် ပံ့ပိုးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ကြားကာလအစီအစဉ်ဆိုသည်မှာ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားသူများ အနေဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်အချိန်မှစ၍ ကြိုးစားရန်ကန်ခဲ့ကြသောအရာဖြစ်သည့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းချက် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် အောက်ခြေမှ အထက်သို့ ဖက်ဒရယ်လ် တည်ဆောက်ရာတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သောအဆင့်များ ဖြစ်သည်။ အခွင့်ထူးခံ ဗမာလူမျိုးများမှ ကြီးစိုးခြယ်လှယ်ပြီး ပြည်နယ်များတွင် တပ်မတော်အခြေစိုက်ခြင်းအား ဆန့်ကျင်နေသည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော အဖွဲ့များအတွက်သာမက တစ်ခြား (အပစ်အခတ် မရပ်စဲသော) တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ဖွဲ့အစည်းများ အတွက်ပါ “ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းချက် အစီအစဉ်” သည် အရေးကြီးသည်။ ထို့အပြင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များကို မြှင့်တင်ပြီး ၎င်းတို့၏ ထုံးတမ်းဓလေ့များအား ထိန်းသိမ်းခြင်းကို အားပေးသော လူထုအခြေပြုအဖွဲ့များနှင့် အရပ်ဖက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ အတွက်လည်း အရေးကြီးသည်။

Ashley South သည် လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နေသော စာရေးဆရာ၊ သုတေသနပညာရှင်နှင့် အတိုင်ပင်ခံ၊ ချင်းမိုင်တက္ကသိုလ်ရှိ သုတေသန အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ (www.AshelySouth.co.uk)